

การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

A STUDY OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND MANAGEMENT OF SECONDARY SCHOOLS

UNDER THE OFFICE OF BANGKOK EDUCATION SERVICE AREA 1

จรรยาพร แจ่มกระจ่าง

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 วิธีการศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 748 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ใน 6 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การปฏิรูปการเรียนรู้ การกระจายอำนาจในสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาบุคลากร การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test โดยนำไปทดลองสอบถาม (try-out) กับกลุ่มทดลองสอบจำนวน 78 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้ง 6 ด้าน เท่ากับ 0.98

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่าการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.32) และสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่าการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.30)
2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิตการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($\bar{X} = 3.47$) และขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 4.08$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ประเด็นปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขหรือแนวทางการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การปฏิรูปการเรียนรู้ 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) การประกันคุณภาพการศึกษา 5) การกระจายอำนาจในสถานศึกษา และ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

Abstract

This research aimed to study an educational administration and management of secondary schools under the Office of Bangkok Education Service Area 1, from the 748 samples of secondary school administrators and teachers using a questionnaire concerning the administration and management of the school, by following National Education Act 1999 as amended (No. 2) Act 2002 on 6 key issues related to basic education: The reform of learning, decentralization in education, quality control, personal development, resource mobilization and investment for education, and using information technology to education. The statistics used to analyze data composed of frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test by bringing to trial inquiry (try-out) group test (78 peoples) to find the correlation Alpha Coefficient as how can the Cronbach reliability of educational administration and management of secondary schools under the Office of Bangkok Education Service Area 1 equal 0.98.

The results revealed that:

1. The administration and management of the educational practice was at a high level ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.42). For administration and education of small schools performed at a moderate level ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.32) and of large schools performed at a high level ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.30).
2. A comparison of mean, management and education of small schools and large schools was statistically significant different at the .05 level.

3. For suggestions of problems and solutions or ways to improve management and education of the six topics, from the highest to the lowest were: 1) the reform of learning, 2) human resource development, 3) resource mobilization and investment for education, 4) quality control, 5) decentralization in education, and 6) using information technology to education.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกยุคปัจจุบัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและวัฒนธรรมโลกอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ส่งผลกระทบไปทั่วทั้งโลกด้วยอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ และประเทศไทยต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ว่าจะเป็นผลดีต่อประเทศแต่สภาพของคนในชาติซึ่งปรับตัวไม่ทันต่อความเจริญก้าวหน้าและมีคุณลักษณะที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศการก้าวสู่เวทีโลกต้องเผชิญความจริงกับปัญหาเรื้อรังในบ้านเมือง ซึ่งมีปัญหามากมายที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไข **มีความจำเป็น**อย่างยิ่งที่รัฐต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ทักษะที่เหมาะสม สามารถช่วยเหลือตนเองและร่วมมือกันพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้าและแข่งขันประชาคมโลกได้อย่างเหมาะสม ทัดเทียม และยั่งยืน โดยการวางแผนการจัดการศึกษา ซึ่งเป็น**เครื่องมือ**แล้วว่าการศึกษานี้เป็นเครื่องมือพัฒนาคน และมีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ปัจจุบันนี้ถ้าหากมีการกล่าวถึงเรื่องการศึกษาแล้วหน่วยงานที่ปฏิบัติงานโดยตรงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ถูกจับตามองมากที่สุด คือ โรงเรียน เพราะฉะนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและพัฒนาตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาอยู่ตลอดเวลา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542)

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ กล่าวคือ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่รัฐจัดขึ้นสำหรับทุกคน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะต่างๆ สามารถคิดและแก้ปัญหา เห็นคุณค่าของการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ ในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเจตนารมณ์ดังกล่าว องค์ประกอบสำคัญที่เอื้ออำนวยให้บังเกิดผลได้ คือ การบริหารงานวิชาการเพราะงานวิชาการ คือ หัวใจของการจัดการศึกษา เป็นตัวกำหนดทิศทางจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน อีกทั้งเป็นตัวนำในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาเยาวชนและประชาชนให้มีคุณภาพ (ทิตินา แคมมณี, 2547)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการ ในการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัดการศึกษาต้องเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาที่เน้นการมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาพร้อมทั้งพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ดังนั้น บทบาทของสถานศึกษาในการบริหารและการจัดการศึกษา จึงต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ใน 6 ประเด็นสำคัญ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ (หมวด 4) การกระจายอำนาจในสถานศึกษา (หมวด 5) การประกันคุณภาพการศึกษา (หมวด 6) การพัฒนาบุคลากร (หมวด 7) การระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา (หมวด 8) และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (หมวด 9)

ผลจากการประชุม “สรุปภาพรวมการติดตามและประเมินผล 6 ปี การปฏิรูปการศึกษา” จัดโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2548 โดยนายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานได้มีผลสรุปจาก 3 หน่วยงานหลัก ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และกลุ่มผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ที่สอดคล้องกันว่า หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นระยะเวลาครบรอบ 6 ปี แล้วการปฏิรูปการศึกษาของไทยยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่เป็นที่พอใจในเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะในการปฏิรูปด้านการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา เห็นได้จากค่าเฉลี่ยของผลการสอบระดับชาติ ระดับ ป.6, ม.3 และ ม.6 รวมถึงคะแนนเฉลี่ยผลการสอบ TOFEL อยู่ในระดับต่ำและความสามารถทางการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การมีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ต้องปรับปรุง ส่วนคุณภาพของครูผู้สอน พบว่า ครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งทักษะกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สมศ. ได้รายงานว่าการสามารถจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจมีคุณภาพในระดับดีเพียงร้อยละ 13.50 ของสถานศึกษาทั้งหมด จำนวน 17,562 แห่ง ที่เข้ารับการประเมินภายนอก โดยเฉพาะผลการประเมินของผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการได้ชี้ให้เห็นว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กขาดโอกาสในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะการจัดการเรียนการสอนมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

อย่างไรก็ตาม จากการรายงานการศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (2548) โดยคณะผู้ประเมินคุณภาพภายนอกที่ผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 58 โรง มีระดับคุณภาพมาตรฐานในภาพรวมทุกมาตรฐาน (14 มาตรฐาน) และทุกด้าน (ด้านบริหาร ด้านครู และด้านผู้เรียน) อยู่ในระดับดี สำหรับคุณภาพรายมาตรฐาน พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพในระดับดี ยกเว้นมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรและมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยพอใช้ โดยมาตรฐานที่ 5 เป็นมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 ขณะที่มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพในภาพรวมของสถานศึกษาในสามประเด็น คือ เปิดสอนระดับชั้น ที่ต่างกัน (ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) ได้รัประเมินในปี พ.ศ. ที่ต่างกัน (พ.ศ. 2544– 2546 และ พ.ศ. 2547 – 2548) และมีขนาดแตกต่างกัน (ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ) พบว่า โดยภาพรวม ระดับคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษาในสามประเด็นไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันตามรายงานมาตรฐาน พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สูงกว่าสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ และมาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพและความสามารถในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ว่ามีคุณภาพดีและคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่งไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพรายมาตรฐานเห็นได้ว่า สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีความแตกต่างกันในด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและการพัฒนาหลักสูตรและสื่อของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาส่วนใหญ่จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้อาจสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหลายมาตราได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนซึ่งเป็นการกระตุ้นให้สถานศึกษาระดมทรัพยากรแหล่งเรียนรู้หรือต้นทุนทางสังคม (Social Capital) เพื่อช่วยในการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาของเด็ก (Coleman, 1988) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศชี้ให้เห็นว่า ครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะมิได้มีเพียงช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะทัศนคติในการเรียน ศักดิ์ศรีในตนเอง และทักษะการดำเนินชีวิตและสังคมให้แก่เด็กด้วย (อภิญา เวชชัย, 2544) อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาส่วนใหญ่มีเพียงข้อจำกัดในหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหาร ครู และพ่อแม่ผู้ปกครองยังไม่มีส่วนเข้าใจอย่างพอเพียงถึงความสำคัญและความจำเป็นของการให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้น การมีส่วนร่วมของเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองในสถานศึกษาหลายแห่งจึงมีเพียงรูปแบบมากกว่าการส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง และพ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่ได้เป็นหุ้นส่วนที่แท้จริงในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองกับคุณภาพของผู้เรียน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยชักชวนให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับสถานศึกษาขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) ถึงแม้ว่าคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 อยู่ในระดับดีดังได้กล่าวไว้แล้ว แต่ทว่าในเรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในฐานะหุ้นส่วนที่สำคัญของสถานศึกษาในการจัดการศึกษายังมีความจำกัด นอกจากนี้สังคมทั่วไปโดยรวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองในเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ได้ประเมินว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพแตกต่างกันมากตามขนาดของสถานศึกษาและยิ่งถ้าเชื่อมโยงว่าสถานศึกษาใดมีคุณภาพสูงกว่าซึ่งมักจะเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ก็จะได้รับการยอมรับโดยส่งบุตรหลานไปเรียนในสถานศึกษานั้น ขณะที่สถานศึกษาใดที่พ่อแม่ผู้ปกครองประเมินว่ามีคุณภาพต่ำซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กกว่าจะไม่นิยมส่งบุตรหลานไปเข้าเรียน (ปองพล อติเรกสาร, 2545) ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 เกิดปัญหาการรับนักเรียนในช่วงต้นปีการศึกษาที่สถานศึกษาบางแห่งมีนักเรียนมาสมัครมากเกินจำนวนที่รับได้ ขณะที่สถานศึกษาบางแห่งรับนักเรียนได้น้อยกว่าจำนวนที่ต้องการ

การศึกษาการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ในครั้งนี้จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามความเป็นจริง เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้ง เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนเจตคติของพ่อแม่ผู้ปกครองให้ไว้วางใจในการส่งบุตรหลานไปเรียนในสถานศึกษาใกล้บ้านที่สุด เพื่อจะได้ช่วยกันดูแลบุตรหลานของตนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง อีกทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนจะได้มีโอกาสใกล้ชิดสถานศึกษาในชุมชนมากยิ่งขึ้นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของชุมชนตลอดไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีขนาดแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายที่มีขนาดแตกต่างกันโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 748 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูตามสัดส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 466 คน และโรงเรียนขนาดเล็กเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเป็นแบบเลือกตอบ ข้อมูลด้านกาบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแนวทางแก้ไข ปัญหาหรือพัฒนา ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 748 ฉบับในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 6 ด้านสภาพการปฏิบัติงานคำนวณหาค่ามัธยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีขนาดแตกต่างกันด้วยสถิติ t – test แบบ independent ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่าการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.32) และสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่าการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.30)
2. การเปรียบเทียบค่ามัธยเลขคณิตการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($\bar{X} = 3.47$) และขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 4.08$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ประเด็นปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขหรือแนวทางการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ 1) การปฏิรูปการเรียนรู้ 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) การประกันคุณภาพการศึกษา 5) การกระจายอำนาจในสถานศึกษา และ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

อภิปรายผล

การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 40 โรงเรียน เฉพาะเนื้อหาที่เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาอันเป็นจุดเน้นตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมี 6 ด้าน คือ 1) การปฏิรูปการเรียนรู้ 2) การกระจายอำนาจในสถานศึกษา 3) การประกันคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาบุคลากร 5) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบกับขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน 2 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 1,500 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และเพิ่มเติมในส่วนของข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่าการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.42) เมื่อจำแนกพิจารณาเฉพาะสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก พบว่าการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.32) แต่สำหรับสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ พบว่า การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านย่อยพบว่าทั้งสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติในระดับมากเท่ากัน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ 2) ด้านการกระจายอำนาจในสถานศึกษา 3) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร ยกเว้น 2 ด้าน คือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ที่การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก มีสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.52 และ $\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.47) แต่สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.26 และ $\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.32) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาด้านการบริหารของ วรินทร์ กางนะวิกุล (2541) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนนักบวชภาวะของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีภาวะผู้นำ แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ และพบว่าครูโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง ในขณะที่ครูในโรงเรียนขนาด

ใหญ่มีวุฒิภาวะอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยที่โรงเรียนเป็นฐานของ อูทัย บุญประเสริฐ (2542) พบว่า การกระจายอำนาจการศึกษาสู่สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ 6 ประการ ซึ่งประการสำคัญประการหนึ่งคือการเลือกผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม (Select the Right Principal) ในที่นี้ควรเหมาะสมกับขนาดของสถานศึกษาด้วยเพราะสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการกระจายอำนาจทางการศึกษานั้น ผู้บริหารมักมีหลายบทบาท เช่น เป็นทั้งผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) ผู้นำ (Leader) ผู้สนับสนุน (Supporter) ผู้นำนวัตกรรม (Innovations) และผู้ริเริ่มบุกเบิก (Spearheaded) ที่ผลักดันให้การปฏิรูปทางการศึกษาก้าวหน้า โดยเฉพาะสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสมและให้โอกาสผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมทางการศึกษาอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีขนาดแตกต่างกันคือสถานศึกษาขนาดเล็กที่จำแนกโดยใช้จำนวนนักเรียนไม่เกิน 1,500 คน กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่จำแนกโดยใช้จำนวนนักเรียนมากกว่า 1,500 คน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ($\bar{X} = 3.47$) และการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 4.08$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ 2) ด้านการกระจายอำนาจในสถานศึกษา 3) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร 5) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้านเช่นกันสอดคล้องกับรายงานของลำเนา (2546) การดำเนินงานในโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่แล้วมีข้อแตกต่างที่สำคัญคือ ขาดความพร้อมด้านปัจจัยต่างๆ เช่น จำนวนครูไม่เพียงพอ ขาดแคลนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของสมชาย ใจเที่ยง (2545) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการในระดับมากทุกองค์ประกอบและพบว่า ปัญหาที่มีอยู่ในระดับน้อยทุกองค์ประกอบ แต่ปริมาณงานและปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันโดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานมากกว่าและมีปัญหาน้อยกว่าสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้เราทราบแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษกรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 6 ประเด็น คือ 1) การปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ 2) การกระจายอำนาจในสถานศึกษา 3) การประกันคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาบุคลากร 5) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และ 6) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. การปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดให้มีการประชุม/อบรม/สัมมนา ด้านทักษะกระบวนการสอน เพื่อให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน และควรลดจำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง เพื่อให้ครูสามารถใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้ทุกๆ ด้านอย่างทั่วถึง
2. การกระจายอำนาจในสถานศึกษา ควรเน้นการพัฒนาบุคลากรทั้งสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแบบกระจายอำนาจ โดยเฉพาะผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาในประเด็นเกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ความรู้ความสามารถในเชิงการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีภาวะผู้นำ เป็นต้น
3. การประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรของตนอย่างชัดเจนถึงความสำคัญและความจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษาและติดตามการดำเนินการต่างๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
4. การพัฒนาบุคลากร หน่วยงานต้นสังกัดควรมีแผนการจัดอบรม/สัมมนาที่ชัดเจนและแจ้งให้โรงเรียนทราบล่วงหน้าอย่างเหมาะสม และควรเป็นการจัดอบรมในช่วงวันหยุดหรือวันปิดเทอมซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนและการจัดอบรมไม่ควรให้ครูต้องเสียค่าใช้จ่าย
5. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำแนวปฏิบัติที่เอื้อต่อการดำเนินการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา การจัดสรรงบประมาณให้ตรงกับความต้องการจำเป็นของโรงเรียน
6. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดต้องจัดการอบรมให้ความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนจนครูสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง และจัดสรร

งบประมาณเพื่อการจัดซื้อและซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งเครื่องมือเทคโนโลยีอื่นๆ ให้มีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในระดับประถมศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีสภาพอื่นที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนที่ได้รับความนิยมจากผู้ปกครองในระดับมาก กับความนิยมจากผู้ปกครองในระดับน้อย
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีรูปแบบเฉพาะอื่น เช่น โรงเรียนที่สอนสองภาษา โรงเรียนในฝัน โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ไบเงิน. (2545). “ยกเลิก GPA, PR: ทำลายการศึกษาไทย”. (ออนไลน์). ม.ป.พ.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). เอกสารชุดการประกันคุณภาพการศึกษา: ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานและตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา(เล่ม 1). กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2 5 4 6). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2 5 4 2 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2547). การประชุมทางวิชาการ การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2548). การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 11.กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชาตรีต ชมชื่น. (2546). การวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน).
- ทีศนา ชมมณี; และคณะ. (2545). กระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- _____. (2547). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, การประชุมทางวิชาการ: การวิจัยทางการศึกษาครั้งที่ 11, 4-10. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- นภนทร ธรรมบวร. (2541). บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา รายงานการวิจัยประกอบการ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นันทวี นิลกระจ่าง. (2543, เมษายน – มิถุนายน). ข่าวการศึกษาน่ารู้. วารสารนิเทศการศึกษา.1 (1), 39.
- ประคอง กรรณสูต. (2535). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปองพล อติเรกสาร. (2545). การบรรยายพิเศษ: ก้าวต่อไปการปฏิรูปการศึกษา. ในสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รวมบทความบรรยายพิเศษ 2 ปี สมศ., 26-44. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์และ สุชาติ กิจพิทักษ์. (2545).การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- พิเชษฐ ดุรงควโรจน์; และ คณะ. (2543). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของประเทศไทย.กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ.
- เมธี ปิลันธนาณนท์. (2529). การบริหารงานบุคคลในวงการศึกษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิรัตน์ สุพัฒนานันท์ และคณะ. (2546, พฤษภาคม – สิงหาคม). ผลการพัฒนาทักษะชีวิตโดยมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครูเพื่อป้องกันการเสพยาบ้า ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ จังหวัดสงขลา.วารสารสาธารณสุขศาสตร์, 33 (2), หน้า 96-109.
- วรินทร์ กาญจนระวีกุล. (2541). ความสอดคล้องระหว่างแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับบุคลิกภาวะของครู ตามทฤษฎีของเฮอร์เชย์และเบิร์นฮาร์ด กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2546). การพัฒนารูปแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. ในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, การประชุมทางวิชาการ: การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ 191-200. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ศธ. ประเมินตนเองรอบ 6 ปี. (2548, 16 สิงหาคม). หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน, 26.

- ศร. สอดตก: ปฏิรูปการศึกษารอบ 6 ปี, โจทย์ท้าทาย จตุรนต์ ฉายแสง. (2548, 19-25 สิงหาคม) **มติชนสุดสัปดาห์**. 25 (1305), 18.
- ศิริวรรณ ไสตา. (2547). **กรณีศึกษากระบวนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของวชิราวุธวิทยาลัย** ศึกษารายการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2545). **รายงานการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และปัจจัยสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลสำเร็จต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สมชาย ใจเที่ยง. (2545). **การศึกษาสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชัย. (2540, พฤษภาคม) **การประกันคุณภาพการศึกษา**. วารสารวิชาการ, (5), 5-21.
- สมาน รังสีโยกฤษฎ์. (2541). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบริหารงานบุคคลพิมพ์ครั้งที่ 19**. กรุงเทพมหานคร สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2547). **แนวดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา สพท.กทม. 1**. กรุงเทพฯ: หจก. เจ. เอ็น. ที.
- _____. (2548). **รายงานการศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1**. กรุงเทพฯ: หจก. เจ. เอ็น. ที.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **รายงานการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และปัจจัยสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลสำเร็จต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการเรียนรู้และเครือข่ายการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม.
- _____. (2545). **รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติเรื่อง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่องรูปแบบที่คัดสรร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2548). **ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). **หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร**. บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- สวัสดิ์ อินเกลง. (2546, เมษายน) **ขนาดของโรงเรียน: เล็กดีกว่าใหญ่**. สานปฏิรูป, 6 (60), 33.
- อภิญา เวชยชัย. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). **รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีก. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- Agado, G.A.; & Ovando. (1998). **Enhancing Student Performance through Staff Development in Successful Border Schools**. Paper presented at the Annual Meeting of the University Council for Educational Administration, St. Louis, MO. (ERIC Document Reproduction Service No. ED427396).
- Baker, A.; & Soden, L. (1998). **The Challenges of Parent Involvement Research**. New York: ERIC Clearinghouse on Urban Education. [ED419030].
- Brown, F.; & Hunter R. C. (1998). **School-based Management: Involving Minority Parents in Shared Decision Making**. Urban Education, 33(1): 95-122.
- Bulach, C. R.; Malone, B.; & Castleman, C. (1995). **An Investigation of Variables Related to Student Achievement**. Mid-Western Educational Research, 8(2): 23 - 29.
- Castetter, W. B. (1996) **The Human Resource Function in Education Administration (6th ed.)**. New Jersey: Prentice Hall.
- Coleman, J. S. (1988). **Social Capital in the Creation of Human Capital**. American Journal of Sociology, 94 (Supplement), S95-S120.
- Cotton, K. (1996). **School Size, School Climate, and Student Performance**. (Online). Retrieved: October 19, 2005, from <http://www.nwrel.org/scpd/sirs/10/c020.html>.
- Daungkaew, R. (2004). **Parent Involvement with Children's Education in Private Elementary Schools in Thailand**. Unpublished Doctoral Dissertation, Ohio: Ohio University.

- Greenwood, G. E.; & Hickman, C. W. (1991). **Research and Practice in Parent Involvement: Implications for Teacher Education**. *The Elementary School Journal*, 91(3), 279-288.
- Moles, O. C. (1993). **Collaboration between Schools and Disadvantaged Parents: Obstacles and Opening**. In N. F. Chavkin (Ed.), *Families and Schools in a Pluralistic Society* (pp.21-49). Albany, NY: State University of New York Press.
- Murgatroyd, S.; & Mogan, C. (1994). **Total Quality Management and the School**. Buckingham: The Open University Press.
- Stevenson, D.; & Baker, D. (1987). **The Family-school Relation and the Child's School Performance**. *Child Development*, 58, 1348-1357.
- Swap, S. M. (1993). **Developing Home-school Partnerships: From Concepts to Practice**. New York: Teachers College Press.
- Tuckman, B. W. (1999). **Conducting Educational Research (5th ed.)**. Orlando, FL: Harcourt Brace & Company.
- Wohistetter, P.; Malloy, C. L; Chau, D.; & Polhemus, J. (2003). Improving Schools through Networks: A New Approach to Urban School Reform (summary). *Educational Policy*, 17(4), 399 – 430.
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row.